

Sprawozdanie z I Zjazdu Historyków Wychowania, Poznań, 13-15 października 2019 roku

Z okazji 500-lecia utworzenia Akademii Lubrańskiego, 100-lecia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz 20 lat mijających od podjęcia działań inicjujących powołanie Towarzystwa Historii Edukacji, 13-15 października 2019 roku odbył się w Poznaniu I Zjazd Historyków Wychowania pod hasłem „Polskie tradycje akademickie”. Został on zorganizowany przez Towarzystwo Historii Edukacji oraz Wydział Studiów Edukacyjnych UAM. Patronat nad tym wydarzeniem objęli: JM Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr hab. Andrzej Lesicki, Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska, patronat honorowy – Prezydent Miasta Poznania Jacek Jaśkowiak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego Marek Woźniak.

W niedzielę 13 października 2019 roku, w historycznej Sali im. Lubrańskiego Collegium Minus UAM, prof. zw. dr hab. Dorota Żołądz-Strzelczyk, prezeska Towarzystwa Historii Edukacji, powitała uczestników Zjazdu – przedstawicieli najważniejszych krajowych ośrodków naukowych i gości zagranicznych prowadzących badania w dziedzinie historii wychowania. Otwarcia Zjazdu dokonali Prorektor UAM prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosik oraz Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych prof. zw. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska. W swoich wystąpieniach podkreślili znaczenie historii wychowania jako dyscypliny naukowej i przedmiotu nauczania. Referaty wprowadzające w problematykę Zjazdu wygłosili: prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosik – „Rekonstrukcje tożsamości uniwersytetu w kulturze niepewności” oraz prof. zw. dr hab. Andrzej Meissner – „U źródeł historii wychowania”. Następnie dr Mirosław Piwowarczyk przedstawił tragiczny stan pomnika Stanisława Sobińskiego, kuratora okręgu szkolnego lwowskiego, zamordowanego w 1926 roku we Lwowie i pochowanego na Cmentarzu Łyczakowskim. Po wysłuchaniu koncertu muzycznego odbyło się posiedzenie zarządu Towarzystwa Historii Edukacji w poszerzonym składzie, podczas którego podjęto decyzję o rozpoczęciu działań w celu zabezpieczenia, a następnie odnowienia pomnika Stanisława Sobińskiego, a także zaproponowano czas i miejsce II Zjazdu Historyków Wychowania – Kraków 2023.

Drugiego dnia Zjazdu obrady toczyły się wokół trzech zasadniczych zagadnień: koncepcji i modelu uniwersytetu, roli i zadań profesora uniwersyteckiego oraz znaczenia historii wychowania jako dyscypliny naukowej. Największym zainteresowaniem badaczy cieszył się panel pierwszy, podczas którego obradowano m.in. wokół zagadnień roli i organizacji nowożytnych uniwersytetów oraz zagadnień funkcjonowania oświaty wyższej w czasach najnowszych, a ponadto tajnego nauczania w czasie II wojny światowej, wybranych problemów z historii pedagogiki specjalnej.

Równoległe toczyły się obrady panelu czwartego na temat: „Profesor uniwersytetu – uczyony czy urzędnik”, które dotyczyły kwestii kształtowania się profesji nauczycielskiej (np. problem ukształtowania się pojęcia i zawodu profesora uniwersyteckiego w Polsce na przełomie XVIII i XIX w.) oraz akademickich karier kobiet, a także były okazją do zaprezentowania wybranych sylwetek zasłużonych uczonych, w tym m.in. Pietra Paola Vergeria Starszego, czy Jana Henryka Alsteda.

Dużym zainteresowaniem cieszył się panel piąty, poświęcony historii wychowania, rozpatrywanej jako dyscyplina naukowa i przedmiot nauczania, z uwzględnieniem zarówno tradycji, jak i współczesnych tendencji. Obok przedstawienia pozycji historii wychowania w wybranych ośrodkach akademickich, omówione zostały m.in. zagadnienia metodologiczne, w tym rodzaje materiałów źródłowych do badań nad dziejami szkolnictwa wyższego.

Podkreślenia wymaga fakt, iż podczas omawianego zjazdu referenci nie tylko prezentowali efekty swoich badań naukowych, ale uczestniczyli także w intensywnych dyskusjach, które były okazją do wymiany doświadczeń. Ważnym aspektem drugiego dnia Zjazdu była wystawa poświęcona Profesorowi Mirosławowi Chamcównie z okazji setnej rocznicy urodzin Uczzonej. Inaugurujący ją referat wygłosiła dr Jolanta Szablicka-Żak, przypominając liczne zasługi Pani Profesor dla rozwoju dyscypliny i środowiska naukowego.

Podczas wtorkowych panelowych obrad podjęto dyskusję nad dwoma zagadnieniami. Pierwsze dotyczyło kształcenia i karier kobiet na uniwersytetach między XVIII a XX w. (m.in. w Poznaniu, Lublinie, Łodzi), zarówno z perspektywy kobiet – studentek, jak i kobiet – naukowczyń. Drugie obejmowało kwestie zagranicznych studiów Polaków (m.in. wyjazdy edukacyjne pijarów i jezuitów, czy absolwentów ich szkół) oraz studiowania cudzoziemców w Polsce. Chronologicznie panel ten był również rozległy, gdyż rozciągał się od czasów staropolskich po wiek XX.

Obrady podsumował prof. zw. dr hab. Krzysztof Jakubiak. Podkreślił znaczenie I Zjazdu Historyków Wychowania oraz wskazał pewne możliwości/propozycje dotyczące organizacji II Zjazdu Historyków Wychowania – m.in. zebrania i zaprezentowania dorobku naukowego, publikacji oraz projektów badawczych realizowanych w poszczególnych ośrodkach akademickich. Poczynił również uwagi odnośnie sytuacji w nauczaniu historii wychowania oraz w badaniach naukowych w tym zakresie.

Katarzyna Kabacińska-Łuczak

ORCID 0000-0001-8098-3403

Michał Nowicki

ORCID 0000-0001-6147-9295